

Mūsų užkaborio ateljė pavirto įaudrinta balandine. Žurnalistai, pirkėjai ir agentai jos vos nesugriovė. Nepraėjus nė parai po mūsų kolekcijos pristatymo, visi jau klausinėjo apie naują kolekciją. Proveržį įsivaizdavau kaip momentą, kai pagaliau galėsime atsikvėpti. Išlipti kaip žiurkėnai iš rato, pasiilsėti ant laurų. O dabar staiga supratau, kad iš tikrųjų tai reišė priešingą dalyką. Spaudimas tapo dar stipresnis. Ištraukta į viešumos šviesą turėsiu įrodinėti, kad užsitarnavau laurus, kad nesu vienadienis drugelis. Jaučiausi taip, lyg man į galvą būtų trenkęs griaunamasis statybinių kamuolys.

Robinas spustelėjo greičio pedalą. Pasiryžęs išnaudoti šansą, jis kasdien kalbėdavo telefonu su italais. Su mūsų rėmėjais, dėl kurių aš nebuvau tikra. Nesupratau, ar jie laiko save dalimi mūsų prizo, ar mus – savo trofėjum. Tai didžiulei kontroliuojančiajai bendrovei priklausė dešimtys prekių ženklų, tarp jų ir labai garsūs vardai, jau seniai nepriklausantys juos sukūrusiems šeimoms. Robinas jiems pasakojo, kad aš jau sukūriau naują kolekciją. Nors iš tikrųjų dar nieko neturėjau. Jaučiausi perdegusi. Teko prisiversti sėstis prie darbo stalo, vieną po kito tuštinau puodelius su kava, bet neubraižiau jokio tinkamo projekto.

Žinoma, buvau laiminga, kad ilgametis darbas sulaukė užtarnauto pripažinimo. Bet kažkas manyje netikėjo, jog nusipelniau tokios laimės. Ištisas valandas spoksodavau į eskizų sąsiuvinį, bet mintyse vis grįždavau atgal į Milaną – ne į sceną, o į tamsų grimo kambarį. Vyras veidrodyje. Meteoritas, nukritęs į mano gyvenimą.

Naktį, kai ateljė likau viena, išsitraukiau tą seną fotografiją. Atsi-
stojau su ja priešais veidrodį ir žiūrėjau į tą italę tol, kol jos veidas,
regis, susiliejo su manuoju. Dvi moterys iš skirtingų laikmečių,
panašios viena į kitą kaip dvynės. Kur ji dabar? Ar begyva?

Mėginau įsivaizduoti, ką jai reiškė tas vyras. Ir kodėl jam gyve-
nimo pabaigoje, regis, nėra nieko svarbiau už norą pamatyti mane.
Ar mudu tikrai giminės? Senelis... nežinojau, koks tai jausmas.
Mamos tėvą vaikystėje buvau mačiusi kelis kartus, paskui jiedu
susipyko. Ji vadino jį senu naciū.

Jei tai tiesa, jei toji moteris nuotraukoje – mano senelė, o vyras –
mano senelis, tada aš ne pusiau, o tik ketvirčiu italė. Tada mano
senelis – ne imigrantas. Na, man nelabai svarbios tos mano „mi-
gracijos aplinkybės“. Užaugau be tokių kategorijų. Savo identitetą
susikūriau pati, jis ne perduotas; be mamos, už manęs niekas dau-
giau nestovėjo. Iki kol pamačiau tą moterį nuotraukoje. Staiga su-
pratau, kad tai, ko man trūko, nors ir negaliu įvardyti konkrečiai,
turi žmogaus veidą. Kad tai nebuvo prarasta.

Susiradau jį internete. Jis nebuvo nežinomas. Dr. Vincentas
Šlėvicus iki pensijos, į kurią išėjo prieš dvylika metų, buvo puikus
BMW įmonės vadybininkas. Vikipedija įvardijo jį kaip įvairių au-
tomobilių, kurių numeriai ir pavadinimai nieko man nesakė, tipų
kūrėją. Gimęs 1932 metais Katovicuose, Aukštutinėje Silezijoje. Jo
biografijoje nebuvo užuominų apie jo ryšį su Italija, juo labiau su
kokia nors itale arba mano tėvu.

Kažkur interneto platybėse radau ir Vincento Šlėvico nuotrauką;
nufotografuotas su žmona labdaros baliuje. Blondinė, mėly-
nakė, aukšta – nė kiek nepanaši į tamsiaplaukę smulkutę italę iš
Milano. Jie gyveno Miunchene. Joks sveiko proto žmogus nebūtų
važiavęs į Milaną susitikti su manimi, kai Miunchene gali atva-
žiuoti paprasčiausiu tramvajumi. Arba jis mane su kažkuo supai-
niojo, arba yra trenktas.

Tad būčiau galėjusi nurašyti tą atsitikimą – jeigu nebūtų buvę
tos nuotraukos. Tos moters, kuri atrodė kaip mano atspindys vei-
drodyje.

Robinas pastebėjo, kad aš sutrikusi.

– Kur tu? – paklausė. – Tavęs čia nėra.

Jis nesuprato, kodėl būtent dabar, kai atsidūrėme ten, kur visą laiką norėjome atsidurti, nebesugebu nieko sukurti. Viską suverčiau silpnumo priepuoliui. Ir kodėl Robinui paprasčiausiai nepasakiau teisybės? Mudu kalbėjomės apie viską, tik ne apie tai, kas vyko iš tikrųjų. Nė vienas iš mudviejų neaitrino kito žaizdų. Mūsų santykiai rėmėsi neišsakytu susitarimu išguiti iš gyvenimo mozaiškos besipjaunančias spalvas. Bet neišgyventi dalykai nedingsta vien užsimerkus. Jie bilda užsklęsti ir auga, kuo labiau stengiesi juos išstumti, tuo galingesni tampa ir viską ardo. Tad kai naktimis likdavau viena, iš tamsos išnirdavo šešėliai ir leisdavosi į slogų dialogą su manimi.

Bet Robinas teisus. Aš buvau kitur. Gal visą laiką buvau ne visai čia? Viena mano dalis nuolat buvo kažkur kitur. Gyvenau viena koja žemėje, o kita – debesyse. Lyg būtų stigę pasitikėjimo šiuo pasauliu.

Darbas irgi leisdavo nevisiškai būti čia. Galėdavau piešti ir siūti per naktis, nematydama žmonių. Visa užvaldyta svaigulio. Už valandinį atlygį, kurio vos užteko pragyvenimui. Ir dėl ko? Kas vertė mane išnaudoti save iki visiško išsekimo?

Nuėjau pas mamą atsiimti katino. Mados dizaineri nederėtų laikyti nei naminių gyvūnų, nei kambarinių augalų, nebent ji turi mamą, kuri truputį vieniša. Tania – nuo mažens mamą vadinu vardu – ką tik buvo persikėlusi iš nuosavo dviejų kambarių buto į komunalinį su bendrais patogumais, lygiai kaip ir kiti šešiasdešimt aštuntųjų įvykių dalyviai*. Į pensiją išėjusi kolegė žurnalistė, pražilęs prancūzų kalbos mokytojas, jaučiantis silpnybę Sacharai, ir jaunas pabėgėlis afganas, gaminantis fantastiškus tailandietiškus patiekalus. Tam tikra prasme nepensininkiškas bendrabūvis: jie buvo gana seni ir galėjo mesti darbą, bet toli gražu nenusišali-

* Turima galvoje 1968 metų jaunimo protestai įvairiose pasaulio šalyse. (Čia ir toliau – vert. past.)

nę nuo pasaulio. Atsisakiusi redaktorės darbo, mano mama dirbo laisvai samdoma kairuoliškų žurnalų žurnaliste.

Po persikraustymo visur teberiogsojo dėžės – tikras rojus mano katinui, kuris įsižeidęs mane ignoravo. Tania atkimšo šampano butelį, ir mudvi susidaužusios išgėrėme už mano premiją. Dabar ji didžiavosi savo dukra, besidarbuojančia mados srityje, bet ne tiek dėl mados, kiek dėl moteriškos sėkmės istorijos. Kad už tai turiu dėkoti miesčioniškiems savo partnerio tėvams, buvo atkakliai nutylima.

Mano mama retai kada teiraudavosi apie darbą – ne dėl to, kad jos tai nedomino, o kad menkai tevertino mados sritį. Automobiliu ji važinėdavo, iki tas visai sulūždavo, tas pat galiojo ir madai. Žalias dryžuotas megztinis, kurį ji vilkėjo, buvo dar iš ano tūkstantmečio. Ji visada pabrėždavo, jog didžiuojasi, kad aš einu savo keliu, bet mano pasaulį laikė hedonistišku, paviršutinišku ir vartotojišku. Iš dalies ji buvo teisi, bet aš būčiau buvusi laiminga, jeigu savo nuomonę ji dažniau būtų pasilaikiusi sau.

Kiek pamenu, ji visuomet dėl ko nors kovodavo, tikriau, kovodavo su kuo nors. Kadaisė tai buvo valstybė arba atominės jėgainės, šiandien – klimato kaita, o visais laikais – vyrai. Ji turėjo labai aiškų supratimą apie tai, kas teisinga ir kas klaidinga, – mano manymu, kiek per aiškų ir per tvirtą. Na, gerai, galima sakyti, ji liko ištikima savo įsitikinimams.

Vienintelis dalykas, kurio ji atsisakė, buvo rūkymas. Kai šiandien atsiduriu greta rūkorių, nevalingai prisimenu vaikystės kvapus, ilgaplaukius tipelius džinsiniais švarkais ir nuorūkų pilnas pelenines ant medinio stalo. Mama gerai atrodo, yra apsiskaičiusi, ir jai niekaip neprikiši, kad neturi savo nuomonės. Ji turi savo nuomonę netgi apie dalykus, kurie jos nedomina, jau nekalbu apie tuos, apie kuriuos ji nieko nenučiuokia. Bet geriau jau turėti nuomonę, nei neturėti jokio supratimo.

Vis dėlto aš labai vertinu tai, kad ji niekada nepiršo man savo pažiūrų, o davė laisvę pačiai kaupti savą patirtį. Ji yra vienas iš sąžiningiausių, doriausių ir nepaperkamiausių žmonių, kuriuos pažįstu, ir aš neperdedu sakydama, jog be jos nebūčiau atsidūrusi

ten, kur dabar esu. Ji visada ragino mane eiti savu keliu. Tu neturi jokių šansų, tad tuo ir naudokis, – toks buvo mėgstamiausias jos posakis. Ir nors mudvi einame labai skirtingais keliais, su jokia kitu žmogumi manęs nesieja toks artimas ryšys. Kai ištuštinome šampano butelį, nusitempiauj ją į jos kambarį – knygų pilnos dėžės, rašomasis stalas ir nešiojamasis kompiuteris, tiek jai ir tereikėjo, – ir lyg tarp kitko paklausiau:

– Sakyk... mano tėvas... Ar pažinojai jo tėvus?

Ji suglumo. Mudvi niekada nebuvom apie tai kalbėjusios.

– Kodėl tau tai parūpo?

– Tiesiog šiaip.

Ji netikėdama pažvelgė į mane.

– Mama, aš paprasčiausiai noriu žinoti. Jo tėvai... iš kur jie kilę?

– Juk žinai. Kodėl nori kapstyti senose istorijose?

– Nesvarbu, aš tiesiog noriu žinoti.

– Iš Sicilijos, juk pasakojau. Iš mažos salelės.

– Abu?

– Kaip tai abu?

– Motina ir tėvas?

– Aišku. Jie visi tuokiasi tarpusavyje. O aš buvau iš kitos planetos, ir jiems tai buvo skandalas.

– Ar žinai, kuo jie vardu?

– Jo motina – Džuljeta.

– Ar dėl to pavadinate mane Julija?

– Tai buvo mano idėja.

– Ar judvi buvot pažįstamos?

– Ne. Kam tau visa tai žinoti?

– O jo tėvas, kuo jis vardu?

– Neprisimenu.

– Ar gali būti, kad jis – vokietis?

– Ne, jie buvo imigrantai darbininkai. Septintame dešimtmetyje atvyko į Vokietiją. Kodėl klausai?

Aš susimąščiau. Ar jai pasakyti?

– Tu nesi jo mačiusi?

– Ne! – Motina surūgo.

Kiek padelsusi susprogdinau bombą:

– Ar pažįsti Vincentą Šlėvičą?

– Ne. Kas jis toks?

– Išdygo per mano šou. Sakė esąs mano senelis. Tėvas...

Mano tėvo vardo mudvi niekada netardavome, bet buvo aišku, ką turiu galvoje. Iš švarko kišenės ištraukiau nuotrauką. Įsimylėjęlių porelė Milane.

– Ar juos pažįsti?

Sutrikusi ji užsidėjo skaitymo akinius ir aiktelėjo.

– Čia jo mama, – pasakiau, tada bakstelėjau pirštu į jauną vyrą. – O čia jis.

Tania įtariai ir abejodama pažvelgė į mane per akinių viršų.

– Ko jam iš tavęs prireikė?

– Jis sakė, kad... mano tėvas... na, jis tikino, jog tėvas gyvas.

Pagaliau pasakiau tai.

Ji išsigando.

– Bet juk jis vokietis. Aiškiai matyti. Jis meluoja.

– Jis nepanašus į paistytoją. Atrodo... rimtas.

– Tada supainiojo tave su kažkuo kitu, – Tania ryžtingai atidavė man nuotrauką ir buvo nusiteikusi baigti kalbą.

– Kiek metų man buvo, kai jis mirė?

– Nebežinau, gal aštuoneri ar panašiai.

– O jeigu tai tiesa, jeigu jis gyvas?

– Netiesa. O jeigu ir tiesa, tai koks skirtumas? Koks tau skirtumas? Jis paspruko, ir viskas.

Tokia formuluotė mane sutrikdė.

– Ką reiškia tas tavo: o jeigu ir tiesa?

– Turiu galvoje, kad nėra jokio skirtumo. Kas esi ir kuo tapai, pasieki be jo pagalbos. Tu skraidai po pasaulį ir laimi prizus. – Ji aiškiai norėjo nukreipti kalbą.

– Ar anuomet matei pranešimą apie jo mirtį? Kokį nors įrodymą?

Ji papurtė galvą.

– Ne. Aš turiu tik tave. – Ji suėmė rankomis man galvą. – Bran-gute, juk visa tai sena istorija. Mudvi susitvarkėme, nepaisant nieko, argi ne? – Ir nusišypsojo man.

Aš atsakiau jai šypsniu. Taip, susitvarkėme. Mudvi visą laiką buvome komanda. Tai iš jos aš išmokau nepasiduoti, nepaisydama jokių kliūčių.

Pasiėmiau nuotrauką, susiieškojau katiną, įgrūdau į krepšį ir atsisveikinau.

– Jau eisiu, čiao! Gal kada nors vėl sutiksiu tą tipą, bet ne dabar... – Pabučiavau ją ir nuėjau prie durų.

Ji liko stovėti. Nepasakė nė ate. Aš atsisukau. Kas jai?

Tania pažvelgė į mane ir parodė į kėdę.

– Sėsk.

– Kodėl?

Ji pastūmė man kėdę ir pati atsisėdo priešais.

– Kai tau buvo aštuoneri, mudvi kaip tik persikraustėme. Ar pameni?

Aš atsisėdau. Prisiminimai buvo blankūs. Mudvi kraustėmės daugybę kartų.

– Į Šlėro gatvę, pas Berndą. Pameni?

Tas vardas nekėlė man malonių jausmų. Vienas iš tų netikrųjų. To susivėlusio barzdočiaus ėmiau nekęsti nuo pirmos akimirkos. Jis buvo vienas iš tų, kurie stengėsi atstoti man tėvą. Ir prašovė pro šalį.

– Tu norėjai likti komunoje su kitais, o aš norėjau, kad mudvi pagaliau gyventume vienos.

– Su Berndu.

– Taip, tu teisi. Jis buvo kvailys, bet dabar jau nesvarbu. Šiaip ar taip, mums persikrausčius, po dviejų dienų tu pabėgai, pameni?

Dabar prisiminiau. Lėlė mano mažame lagaminėlyje. Raudoni sandalai. Rudas vyro veidas ant penkiasdešimties markių banknoto, kurį pavogiau iš mamos rankinės.

– Visur tavęs ieškojau. Paskui policininkai surado tave centrinėje traukinių stotyje.

Tai buvo beprotiškiausias žygis mano vaikystėje.

„Kur susiruošei?“ – paklausė policininkas.

„Į Italiją. Pas tėtį.“

Į klausimą, į kokį Italijos miestą keliausiu, atsakymo aš neturėjau. Italija man buvo tiesiog Italija.

Tas prisiminimas buvo skausmingas. Aš nusijuokiau.

Taip ir mačiau, kaip mama įbėga į stoties salę. Aš stypsau greta policininko. Mama įsibaiminusi barasi.

– Aš taip nerimavau dėl tavęs, – ištarė ji. – Ir tada... tada tau pasakiau, kad jis mirė.

Iš pradžių nesupratau, ką bendro tai turi su mano pabėgimu.

– Bijojau, brangute, kad tu ir vėl pabėgsi.

– Tai tu man... pamelavai?

Tania paėmė mane už rankos.

– Tu buvai tokia patikli. Jis būtų tave... Vinčencas buvo neprognozuojamas. Tu jo nepažįsti.

Aš nebeįstariau nė žodžio. Manyje sugriuvo visas pasaulis. Vienintelis žmogus, kuriuo visuomet pasitikėjau, buvo mano mama. Per visus pakilimus ir nuopusius ji buvo ištikimiausia mano bendražygė. Buvo...

– O aš taip tavimi tikėjau...

– Aš tik norėjau tave apsaugoti.

– Kur jis dabar?

– Nežinau. Garbės žodis.

Man iš po kojų išslydo žemė.

Mama sėdėjo nejudėdama ir tikėjosi, kad ją suprasiu. Negalėjau pažvelgti jai į akis. Troškau išeiti. Atsistojusi taip ir padariau.

– Julija! Palauk! – Ji bėgo laiptais paskui mane. – Tau buvo tik aštuoneri! Ką turėjau daryti? Nagi, grįžk! Julija!

Sėdau į automobilį ir išrūkau. Pamiršusi katiną. Nenumaniau, kur važiuoti. Automatiškai pasukau į atelję. Kad tik nebūčiau viena. Pastačiau automobilį vidiniame kieme. Robinas tebebuvo čia. Jis pamatė, kad esu sutrikusi. Bet aš apsimėčiau, jog nieko neįvyko, ir ėmiausi elektroninių laiškų. Nevalia leistis išmušamai iš vėžių. Galų gale, juk iš tikrųjų nieko blogo neatsitiko, argi ne? Juk jokio skirtumo, gyvas tas nepažįstamasis, su kuriuo niekada neturėjau nieko bendra, ar miręs. Jis niekada nenorėjo manęs matyti. Tai argi man ko iš jo reikia?

Tačiau pro mano pasaulio plyšį prasibrovė dvejonės spindulys: o jeigu jis norėjo mane matyti? Gal visa šita prakeikta istorija iš

tikrųjų buvo kitokia? Bet jeigu jis gyvas, kodėl manęs neieškojo? Gal faktas, kad jis niekada taip ir nepasirodė, tampa dar skaudesnis dėl to, jog jis gyvas? Ar mama tebėra mano sąjungininkė, ar melagė, apgavusi mane kalbėdama apie tėvą? Kas apskritai buvo tas vyras ir kodėl, po galais, nesantis žmogus turi man tokią galią? Susvyravo visas mano pasaulis, ir būtent dabar, kai iš tiesų turėjau svarbesnių reikalų.

Iš rašomojo stalo stalčiaus ištraukiau Vincento vizitinę kortelę ir išėjau į kiemą ketindama jam paskambinti.

– Sveiki, čia Julija.

Jis iš karto pažino mano balsą.

– Ar galime susitikti rytoj?

Sutarėme pasimatyti neutralioje vietoje, itališkoje ledainėje Skerdyklos kvartale. Robinui pasakiau, kad einu pas gydytoją.

Buvo viena iš pirmųjų pavasario dienų, kai saulė apdovanoja nelaukta šiluma ir supranti, jog žiema iš tikrųjų baigiasi. Visi kiurkssojo lauke. Prie stalų šalia ledainės sėdėjo mamos su vaikais, nusenę hedonistai ir pseudohipsteriai su nešiojamaisiais kompiuteriais ir late *macchiato*. Kampą tarp Skerdyklos ir didmenos turgaus jie vadino italų kvartalu, o patį Miuncheną – šiauriausiu Italijos miestu. Su lankytojais padavėjai sveikinosi vien tik *Buongiorno!* Ne todėl, kad nemokėjo vokiškai, o kad vokiečiams patiko atsakyti itališkai.

Niekada nemokėjau bendrauti su žmonėmis, kurie geras manieras demonstruoja itališkai užsisakydami kavos. Toskanos frakcija ir jų vaikai, latės *macchiato* frakcija. Niekuomet nelaikiau savęs pusiau itale. Treji metai Londone padarė man didesnę įtaką nei kokie nors genai. Per tuos penkerius metus, kai gyvenau šitame kvartale, nė karto nebuvau užsukusi į šią ledainę.

Tyčia atėjau per anksti. Atsisėdusi prie paskutinio laisvo staliuko, ūmai pasijutau maža mergaite, neužtikrinta ir įniršusia. Ir kodėl taip elgiuosi? Tu esi suaugusi moteris, tariau sau, savo jėgomis pasiekei tai, ką turi, niekada nesidairei atgal, tad kam aitrinti senas žaizdas?

Delnai sudrėko nuo prakaito. Kažkas manyje ėmė maištauti. Panūdau atsistoti ir išeiti, ir tuojau pat. Bet pamačiau jį, kitoje gatvės pusėje išlipantį iš savo automobilio. Jis vilkėjo lengvą šviesų kostiumą, mūvėjo odines smėlio spalvos pirštines su skylutėmis; įprastu judesiu nusimovė jas ir padėjo prie vairo. Jo laikysena bylojo apie sėkmingą savarankišką gyvenimą. Atrodė tarytum atėjęs iš kito laikmečio. Automobilį užrakinu tokiu būdu, koku jau niekas nerakina, – raktu, kuris atrodė kaip raktas. Jo automobilis

buvo tikras juvelyrikos šedevras: kuklus ir elegantiškas septintojo dešimtmečio skardinis kėbulas, sidabriškai pilkas, nepretenzingas, bet taurus, dailiai chromuotas, su blizgančiais ratų gaubtais. Galėjai net įsivaizduoti Greisę Keli* ant keleivio sėdynės. Jo eisena buvo ryžtinga, esybėje kažkas jaunatviško, nors pats jau šiek tiek gunktelėjęs.

Jis iš karto pažino mane. Aš atsistojau, ištiesėme vienas kitam ranką – pernelyg oficialiai. Kai jam nusišypsojau, jis per kelias sekundes pavirto jaunuoliu ir vėl atvirto į senioką. Iš jo akių sklido šiluma, ir tai mane trikdė.

Jis pristūmė man kėdę. Sena gera mokykla. Tas vyras nuotraukoje ir šitas – nugyventas gyvenimas tarp skliaustelių ir klausimas, kuris jį, regis, ėdė iš vidaus. Tik tada, kai įsitaisėme vienas priešais kitą, pamačiau, koks jis susijaudinęs. Kostelėjo, atsiprašė. Regis, jam tai buvo veikiau ne susipažinimas, o nejaukus pasimatymas. Aš jaučiausi taip, tarsi jis mane ir matytų, ir nematytų, tarsi kalbėtųsi ne su manimi, o su kažkuo kitu. Tačiau švelnumas ir prielankumas, sklindantys iš jo akių, buvo tokie tikri ir taip stulbino, kad ir aš pajutau gluminantį artumą tam vyrui.

Jo veido bruožuose ir judesiuose ieškojau panašumų. Jame viskas atrodė sutvarkyta, įžeminta ir sudėliota, o mano gyvenimas buvo chaotiška dėlionė, atskiros dalys neatitiko viena kitos.

– Atleiskite, kad anąkart jus užklupau, tiesą sakant, norėjau pamatyti tik ant scenos, bet kai jūs... Ar dabar jau gerai jaučiatės?

Džiaugiausi, kad jis manęs netujina. Tai leido išlaikyti distanciją.

Aš linktelėjau.

– Ar seniai mane sekate? – paklausiau šaltai.

Mano laikoma distancija nustebino mane pačią. Pajutau, kad jį tai skaudina. Gal to ir siekiau? Jo veide įžiūrėjau apgailestavimą.

– Atleiskite, taip jau išėjo. Tiesą sakant, ieškojau Vinčenco. Apie jus nieko nežinojau. – Jis aiškiai tvardėsi.

* Grace Patricia Kelly (1929–1982), amerikiečių aktorė, Monako kunigaikščio Renjė III žmona.

– Kodėl atsekėte paskui mane į Milaną? Juk mudu gyvename tame pačiame mieste.

Mano tiesmukumas jo neižeidė.

– Tai buvo beprotystė, nostalgija. Kai jūs stovėjote ant scenos, Dieve mano... – Jo akys pritvinko ašarų. Aš stengiausi nesijaudinti. – Džuljeta būtų didžiavusis jūsų sėkme, – pridūrė. – Jūs įgyvendinate jos svajonę.

Aš nesupratau, ką jis turi galvoje.

– Ji irgi siuvo drabužius. Buvo labai talentinga. Bet neturėjo tokių kaip jūs galimybių. Manau, jūsų tėvas pavadino jus savo mamos garbei. Jis mylėjo ją labiau už viską.

Pažvelgiau į jo rankas ir pamačiau du auksinius žiedus ant kairės rankos bevardžio piršto: našlys. Pastebėjęs mano žvilgsnį jis paslėpė ranką.

– Kur ji dabar? – paklausiau.

Jis papurtė galvą. Neprisivertė ištarti to, ką aš ir taip įtariau: ji jau mirusi. Tačiau jo tylėjimas bylojo, kad jam ji tebėra gyva. Yra du būdai numirti. Vieni palieka šį pasaulį susitaikę su savimi. Kiti išeina prieš savo valią. O neregima dalis vis dar pasilieka čionai.

Tylą nutraukė padavėjas. Vincentas užsisakė itališkos espresso kavos. Neįprasta jo kartos vyrui. Bet jo akcentas buvo vokiškas, tą aš supratau, ir pats neturėjo nieko itališko.

– Kada paskutinį kartą bendravote su savo tėvu? – neryžtingai paklausė jis.

– Mačiau jį vieną vienintelį kartą. Kai dar buvau vaikas. Kelias valandas. Ir viskas.

– Apgailestauju. Nežinojau. – Jis žiūrėjo į mane taip, tarsi būtų norėjęs įsivaikinti.

– Nieko tokio.

– Aš irgi jau seniai su juo nesimačiau... Jis nenorėjo turėti su manimi nieko bendra.

– O mudu turime ką nors bendra? – paklausiau sarkastiškiau, negu būčiau norėjęsi.

Jis santūriai nusišypsojo ir išvengė mano žvilgsnio. Mudu tylėjome, du svetimi žmonės, kuriuos siejo tik tuščia vieta, nesamybė, nepažįstamasis, vardu Vinčencas.

Padavėjas pastatė puodelius ant stalo.

– Tai jūs tikras, kad jis tebėra gyvas? – paklausiau, kai padavėjas nuėjo.

– Šimtu procentų.

– Kodėl jo ieškote?

Vincentas pasilenkė į priekį ir pritildęs balsą pasakė:

– Būsiu su jumis atviras. Neseniai palaidojau artimą žmogų. Savo žmoną.

– Džuljetą?

Jis papurtė galvą.

– Mudu su Džuljeta nebuvo meilė. – Jis žvelgė į mane laukdamas mano reakcijos. Aš nutaisiau abejingą veidą. – Tada supranti, kaip greitai viskas gali baigtis. Kai esi jaunas kaip jūs, žvelgi tik į priekį. Bet senatvėje dairaisi atgal. Ir nenori išeiti nesuitaikęs. – Nesupratau, kur jis suka kalbą. Jis apsidairė, ar kas jo nesiklauso. Bet visi buvo įsigilinę į savus pokalbius. Jis palinko prie manęs. – Gyvenimas yra laikina dovana. Nenoriu išeiti nesutvarkęs reikalų. – Jis pažvelgė į mane skvarbiu žvilgsniu. Ką turėjo galvoje? – Noriu palikti Vinčencui tai, kas jam priklauso. Turiu dvi santuokines dukteris ir... Bet visų pirma esu skolingas jam pasiaiškinimą.

Nustebusi pažvelgiau į jį.

– Derėjo anksčiau jį susirasti. Bet kai kam buvau davęs pažadą... Tai ilga istorija. Šiaip ar taip, dabar esu čia, kad sulaužyčiau tą pažadą. Gal dar ne per vėlu. – Jis kalbėjo skubriai, kaip žmogus, kuris žino, kad jam liko nebedaug laiko. – Po žmonos mirties pavadžiau privačiam detektyvui surasti Vinčencą. Bet detektyvas nerado jo iki šiol. Tačiau sužinojo, kad Vinčencas turi dukrą. – Jis žavingai nusišypsojo man. Aš suklausau. – Jeigu Vinčenco nerasiu arba jis nenorės priimti palikimo, viskas atiteks jo vaikams.

Sutrikusi atsilošiau.

– Ne, dėkui, man nieko nereikia.

Nenorėjau nieko paveldėti. Palikimas dera žmonėms su genealoginiu medžiu. Aš neturėjau šaknų. Buvau klajoklė.

– Jūs netikite manimi? – paklausė jis, siekdamas mano plaštakos.

Aš atitraukiau ranką.

– Neturiu su tuo nieko bendra. Tėvas man – svetimas žmogus. Vincentas susimąstė. Paskui tarė:

– Žmogus lieka svetimas tol, kol būna išgirsta jo istorija.

Susimąščiau. Man buvo sunku tą pripažinti, bet tuštumą savo vidiniame žemėlapyje visą gyvenimą stengiausi užpildyti kitais dalykais, stengiausi nejausti žaizdos, praeitį pakeisti geresne ateitimi. Matyt, nepavyko. Antraip dabar būčiau galėjusi paprasčiausiai atsistoti ir nueiti, ir ašaros nedrėkintų man akių.

Kartais pagalvoju, kad mummyse gyvena dvasios. Praeitis yra tarp mūsų. Tai mus baugina, ir dėl to bėgame nuo jos. Vienoje Afrikos gentyje motinos nešioja prie diržo savo mirusių vaikų galvas. Kalbasi su jomis. Taip, kaip kalbasi ir su savo protėviais.

Mintys, kad buvo kažkas, moteris iš kito laikmečio, kuri atrodė kaip aš, ir kad ji vis dar gyva manyje kaip nerimastinga dvasia, kėlė man nerimą. Su ta šeima nenorėjau turėti nieko bendra. Bet tikriausiai ji turėjo su manimi daugiau bendra, negu aš būčiau norėjusi. Kad ir kokia mano bėgimo nuo kažko priežastis, tas bendrumas nesilpnėjo, priešingai, kuo toliau aš nuo to bėgau, tuo labiau tai stiprėjo. Trisdešimt šešerius metus bėgau neatsigrėždama. Kažkas manyje pavargo. Norėjau sustoti ir pažvelgti toms dvasioms į akis. Ir pagaliau su jomis atsisveikinti.

– Kaip Džuljeta mirė? – paklausiau Vincento.

– To dar niekam nepasakojau. – Jis įtariai pažvelgė į mane, lyg abejotų, ar aš pasirengusi išklaudyti jo istoriją. – Siūlau štai ką, – tarė. – Papasakosiu, kas nutiko. O tada jūs spręsite, ar verta tikėti manimi. Ar liksime svetimi, ar tapsime draugais. Galbūt galėsime padėti vienas kitam.